

Olgu sunumu / Case report**Mani ile ilişkili zoofili: Olgu sunumu****Meliha ZENGİN EROĞLU,¹ Mecit ÇALIŞKAN,¹ Elif TOPBAŞ¹****ÖZET**

Zoofili, kişinin hayvanlarla cinsel birliktelikten haz aldığı bir parafili türüdür. Zoofili konusunda tıp literatürü oldukça sınırlıdır. Hiperseksüalite manide sık görülen bir belirtidir, ancak parafili çok nadir bildirilmiştir. Bu olgu sunumunda nadir görülen bir klinik tablo olduğu için manik dönemlere zoofilin eşlik ettiği bir bipolar bozukluk olgusu sunulmuştur. Altmış sekiz yaşında, hem zoofilisi hem de irritabilitesi, işitsel varsanıları, büyüklük ve mistik sanrıları olan erkek hasta psikotik özellikli manik atak tanısı ile değerlendirildi. Antimanik tedavi sonrası anormal cinsel davranışları düzeldi. Olgunun daha önceki beş manik döneminde de benzer zoofilik belirtileri olduğu öğrenildi. Psikiyatrik görüşme sırasında bu konun akılda tutulmasına, konuyu araştıran türde soruların sorulmasına ve duygudurum bozuklukları ile zoofili ilişkisine dikkat çekmek amacıyla aşağıdaki olgu tartışıldı. (*Anadolu Psikiyatri Derg* 2015; 16(2):146-149)

Anahtar sözcükler: Mani, zoofili, parafili

Mania associated with zoophilia: a case report**ABSTRACT**

Zoophilia is a type of paraphilia whereby people get pleasure from sexual intercourse with animals. There is a substantially paucity in the medical literature on zoophilia. Hypersexuality is a common symptom of mania, however paraphilia is rarely reported. As it is a rare clinic entity, a case of bipolar disorder that zoophilia accompanying manic episodes is presented in this case report. A 68-year-old man who had both zoophilia and irritability, auditory hallucinations, grandiose and mystic delusions was evaluated as diagnosis of manic attack with psychotic features. After an antimanic treatment the abnormal sexual behavior has been disappeared. It was learned that patient had similar paraphiliac symptoms during his previous five manic episodes. The aim of the discussion about the following case is to draw attention to the association between mood disorders and zoophilia, to keep this issues in mind and to ask investigating such questions in psychiatric interview. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2015; 16(2):146-149)

Key words: mania, zoophilia, paraphilia

GİRİŞ

Zoofili cinsel yönelimin hayvanlara karşı olduğu bir parafili türüdür. Aralarında bazı anlam farklılıkları olmasına rağmen zoofilizm, zooerasti ve

bestialite terimleri zoofili teriminin yerine kullanılmaktadır.¹ Zoofili ilk kez DSM-III'te parafili başlığı altında yer almış DSM-5'te ise tanımlanmış diğer parafililer başlığı altında kendine yer bulmuştur.^{2,3} Zoofilin kısıral kesimde yaşayan,

¹ Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Haydarpaşa/İstanbul

Yazışma adresi / Correspondence address:

Uzm.Dr. Meliha ZENGİN EROĞLU, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Haydarpaşa/İstanbul

E-mail: melihazengin@gmail.com

Geliş tarihi: 12.11.2014, **Kabul tarihi:** 24.01.2014, **doi:** 10.5455/apd.44165

zeka düzeyi ortalamanın altında ve eğitim düzeyi düşük olan erkeklerde daha sık görüldüğü bilinmektedir.⁴⁻⁶ Genellikle çocukluk döneminde ev hayvanı veya çiftlik hayvanı olarak karşılaşılan hayvanlar tercih edilir.¹ Daha önce zoofili ile ilgili yapılmış bir çalışmada psikiyatri kliniğinde yatan hastalarda yaygınlığı %55, diğer kliniklerde yatan hastalarda %10 ve psikiyatri çalışanlarında %15 oranında bulunmuştur.⁵ Parafili ve ilişkili bozukluklar klinikte tek başına veya eksen I bozukluklarıyla birlikte görülebilir. Bipolar ve unipolar duygudurum bozuklukları, madde kötüye kullanımı, sosyal anksiyete bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve diğer nörogelişimsel bozukluklar (zeka geriliği, fetal alkol spektrum bozuklukları, Asperger sendromu) parafili ile ilişkili görülen eksen I bozuklukları arasındadır.^{7,8} Parafiliklerde yaşam boyu bipolar bozukluk görülme oranı %5-42 arasında bulunmuştur.^{7,9} Bipolar bozukluğu olan kişilerde ise parafili görülme oranı bilinmemekle birlikte, çok nadir olduğu düşünülmektedir. Bu yazıda yalnız mani dönemlerinde zoofili tablosu görülen bir olgu sunulmuştur.

OLGU

Altmış sekiz yaşında, evli, dört çocuk sahibi, ilköğretim mezunu erkek hasta enfeksiyon hastalıkları kliniğinde riketsiyoz ön tanısıyla izlenirken ortaya çıkan öfke kontrol güçlüğü, kendi kendine konuşma, cinsel dürtülerde artış nedeniyle değerlendirildi. Olgunun iki hafta önce halsizlik, ateş ve vücudunda yaygın döküntüler şeklinde yakınmaları olmuş. Bu nedenle enfeksiyon hastalıkları kliniğinde beş gündür izleniyormuş. Öykü derinleştirildiğinde dört aydır süren sinirlilik, çok konuşma, hareketlilik, evden kaçma, köpeklerle cinsel ilişkiye girme girişimleri, üstün güçleri olduğunu söyleme ve evdeki eşyaları dağıtma şeklinde yakınmalarının olduğu öğrenildi.

Yapılan ruhsal muayenesinde özbakımı yetersiz, duygulanımı kalkınmış, konuşma hızı ve miktarı atılmış, çağrışımları dağınıktı. Düşünce içeriğinde mistik, kötülük görme ve büyüklük sanrıları vardı. Duygulanımı öfkeliydi. Allah'la konuştuğunu ve özel güçleri olduğunu söyleyen sesler işitme şeklinde işitsel varsanıları vardı. Bellek ve yönelimi tamdı. Fizik ve nörolojik muayenesinde özellik saptanmadı.

Özgeçmişinde son altı yıldır ilkbahar aylarında başlayan ve yaklaşık beş ay süren uykusuzluk, sinirlilik, saldırganlık ve evden kaçma şeklinde kendini gösteren yakınmaları vardı. Evden kaçtığı dönemde kırsal bir alanda köpeklerle cinsel

ilişkiye girdiği oluyor, ailesi tarafından engellenmeye çalışılıyormuş. Geçen yıl sonbaharda başlayan ve altı ay süren bir içe kapanıklık, iştahsızlık, ilgi ve istek kaybı, yaşamdan zevk alamama ve karamsarlık yakınmaları olmuş. Bu dönemde hayvanlara karşı cinsel yönelimi olmamış. Ara dönemlerde olgunun işlevselliği normale dönüyormuş ve hayvanlara karşı cinsel yönelimi olmuyormuş. Olgunun veya ailesinin daha önce bu yakınmalar için hiç psikiyatrik yardım başvurusu olmamış.

Olgu, psikotik özellikli manik atak ön tanısıyla kliniğe yatırıldı. Yapılan organik incelemelerde, olgunun beyaz küre değeri: 10.2, AST: 51, ALT: 58 idi. Kan ve idrar kültürlerinde üreme olmadı. HIV ve brusella, kan testleri negatifti. Toksoplazma, CMV, EBV, rubella ve hepatit markerları negatifti. VDRL (Venereal Disease Research Laboratory) flokülasyon testi pozitif, RPR (Rapid Plasma Reagin) testi negatifti. Nörosifiliz açısından incelenen olgu ve eşi sifilizi destekleyen bir öykü vermedi. Sifiliz için daha özgül testlerden olan TPHA (Treponema Pallidum Hem Agglütinasyon Testi) pozitif. Lomber ponksiyon yapılmasına hasta ve ailesi onay vermedi. Enfeksiyon hastalıkları kliniği ve nöroloji kliniği tarafından değerlendirilen hastada sifiliz hastalığı düşünülmeydi. Ancak seftriakson tedavisinin on beş güne tamamlanmasına karar verildi. Serebral manyetik rezonans ve rutin elektroensefalografi incelemeleri normal sınırlardaydı. Ateş, nabız ve diğer yaşamsal işlevleri normal sınırlardaydı. Ancak ajitasyonları nedeniyle dönem dönem beslenme sorunu yaşandı. Yapılan Young Mani Derecelendirme Ölçeğinden 54 puan aldı. Psikiyatrik tedavi haloperidol 20 mg/gün ve olanzapin 20 mg/gün şeklinde düzenlendi. Olgunun özellikle cinsel dürtülerini denetleyemediği gözlemlendi. Yakınmalarda düzelme olmadığı için tedaviye lorazepam 5 mg eklendi. İkinci haftanın sonunda gerek manik tablonun şiddetinde değişme olmaması, gerekse ailenin ve olgunun tedaviye uyumunun düşük olduğu kanısı nedeniyle tedaviye zuklupentiksol depo (15 günde bir) eklendi. Seftriakson tedavisi sonlandırıldı. Takibinin üçüncü haftasında manik tablo kısmen geriledi ve hastanın klinik içindeki uyumu arttı (Young Mani Derecelendirme Ölçeği puanı=40). Beslenme ve özbakımı normale döndü. Ardından tedaviye duygudurum dengeleyici olarak valproik asit 500 mg/gün eklendi ve 1000 mg/gün'e çıkıldı. Dördüncü haftada hastanın genel psikiyatrik tablosunda kısmen düzelme gözlenmesi (Young Mani Derecelendirme Ölçeği puanı=27) ve ailenin isteğiyle klinikten çıkarıldı. Bir hafta sonraki kontrolde hasta ilaçlarını düzensiz kullandığını,

belirtti. Üç hafta sonraki kontrolde ağızdan ilaç kullanmak istemediğini, yalnız depo iğneyi kullanabileceğini belirtti. En son hastane çıkışından altı hafta sonra değerlendirilen olgunun ötimik olduğu, genel iyilik halinin sürdüğü görüldü ve zoofilik davranışlarının olmadığı öğrenildi.

SONUÇ

Genel olarak zoofili ve nasıl tedavi edileceği konusunda literatür bilgimiz oldukça sınırlıdır. Daha önce hem depresif dönemde, hem de manik dönemde zoofilinin eşlik ettiği olgular bildirilmiştir.^{10,11} Bu olgulardan sadece biri depresif dönemler sırasında zoofili gelişen ve fluoksetin tedavisine yanıt veren bir olgudur.¹¹ Diğer olguda ise, olgumuza benzer şekilde manik dönemde parafili tablosu ortaya çıkmış, ancak olgumuzdan farklı olarak transvestizm, pedofili ve zoofili gibi birden çok parafili türü mani dönemine eşlik etmiştir. Bu olgu risperidon ve karbamazepin tedavisine olumlu yanıt vermiştir.¹⁰ Manik dönemde hiperseksüalite sık görülmesine rağmen, parafili ile birliktelik oldukça azdır. Duygudurum dengeleyicilerin bipolar bozukluk eş tanılı hastalardaki parafili üzerine iyileştirici etkisini gösteren literatür çok sınırlıdır. Daha önce lityum, karbamazepin ve okskarbamazepin ile iyi yanıtlar alındığını gösteren olgu bildirimleri olmakla birlikte,^{7,10,12,13} literatürde bunun aksini gösteren bilgiler de vardır. Cinsel suç işlemiş bipolar bozukluk hastalarıyla yapılmış bir çalışmada valproik asitin mani belirtilerini engellediği, ancak parafili ile beraber bipolar bozukluğu da olan olgularda parafilik belirtilerde etkili olmadığı bildirilmiştir.¹⁴ Bu durumda bipolar bozukluk ile parafili arasında bir ilişki olsa bile, eş tanılı durumlarda manik ve parafilik belirtilerin ayrıştığı düşünülebilir.^{14,15} Çünkü manide görülen hiperseksüalite genellikle tek bir nesneye yönelik değildir, cinsel ilgi ve davranışta genel bir artış söz konusudur. Parafilide ise cinsel yönelim tek bir nesneye fiksasyon gösterir.¹⁴ Hiperseksüalite ve parafililer gibi özgül hiperseksüalitenin patofizyolojik kökenlerinin ayrı olup olmadığı konusu net değildir.¹⁶

Zoofilinin tam olarak hangi düzenele ortaya çıktığı bilinmemektedir. Ancak daha önce Parkinson hastalarında uygulanan dopaminerjik tedaviler sırasında parafilinin ortaya çıktığına

ilişkin olgu bildirimleri vardır.^{4,8,17} Konuyla ilgili öne sürülen çok çeşitli görüşler vardır. Bunların ilkinde göre antiparkinson ajanlarla ventral striatal alanda yer alan D3 reseptörlerinin etkileşimi sonucu parafilik davranışlar oluşur. İkincisine göre ise, etkin düzenele dopaminerjik ilaçların medial preoptik alanda yer alan D2 reseptörlerini doğrudan stimüle etmesidir. Bunları destekleyen bir diğer görüşe göre ise, D2 reseptörlerinin stimüle edilmesi polaktin salgılanmasını engeller ve medulla spinalisin lumbosakral kısmında erektogen etki yapan oksitosinin plazma düzeyi artarak bu tür davranışların ortaya çıkmasına yol açabilir.^{4,8} Ancak parafili tedavisinde serotonin geri alım inhibitörleri, steroid antiandrojenler ve GnRH analoglarının kullanımı olayın sadece dopaminerjik sistemle ilgili olmadığını düşündürmektedir.¹⁶ Bunların dışında subtalemik çekirdeklerin derin beyin stimülasyonunun hiperseksüaliteyi ya ortadan kaldırdığı, ya da kötüleştirdiği bilinmektedir.¹⁷ Ayrıca sağ pallidotomi yapılan ve sol globus pallidusuna cerrahi yolla derin beyin stimule edici implant yerleştirilen bir hastada da hiperseksüalitenin ortaya çıktığına ilişkin bir olgu bildirimi vardır.¹⁷

Olgumuz erkek cinsiyet ve eğitim düzeyi düşüklüğü gibi özellikler açısından zoofilinin sık görüldüğü grubun özelliklerini taşımaktaydı. Olguda zoofili tablosu sadece mani döneminde görüldüğü için tedaviye valproik asit eklendi. Bu tablo maninin bir belirtisi kabul edilip mani dönemlerinin engellenmesi ile birlikte zoofili tablosunun da engelleneceği öngörülmüştü. Ancak olgu ilacı kullanmayı reddettiği için, tedavisi sadece antipsikotik ilaçla sürdürüldü. Daha önce antipsikotik tedaviye yanıt veren olgu bildiriminin olması, örneğin Parkinson hastalığı sırasında dopaminerjik tedavi ile ortaya çıkan zoofili tablosunda klozapin 50 mg/gün ile yanıt alınması, olgumuzun ilaç uyumu iyi olduğu takdirde gelecekte olumlu bir gidiş göstereceği düşüncesini desteklemektedir.⁴

Sonuç olarak zoofili duygudurum bozuklukları sırasında nadir de olsa görülebilen bir tablodur. Hasta ve hasta yakınları bu durumu damgalanma kaygısı veya suçluluk duygusu gibi nedenlerden dolayı gizleyebilir, ancak psikiyatrik görüşme sırasında cinsel yönelimle ilgili soruların sorulması önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. Aggrawal A. A new classification of zoophilia. *Journal of Forensic and Legal Medicine* 2011; 18:73-78.
2. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, third ed., Washington, DC: American Psychiatric Association, 1980.
3. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 5th ed. Arlington, American Psychiatric Association, 2013.
4. Jiménez-Jiménez FJ, Sayed Y, Garcia-Soldevilla MA, Barcenilla B. Possible Zoophilia Associated with Dopaminergic Therapy in Parkinson Disease. *Annals Pharmacother* 2002; 36:1178-1179.
5. Alvarez WA, Freinhar JP. A prevalence study of bestiality(zoophilia) in psychiatric in-patients, medical in-patients, and psychiatric staff. *Int J Psychosom* 1991; 38:45-47.
6. Earls CM, Lalumiere ML. A case study of preferential bestiality. *Arch Sex Behav* 2009; 38:605-609.
7. Kafka M. Axis I psychiatric disorders, paraphilic sexual offending and implications for pharmacological treatment. *Isr J Psychiatry Relat Sci* 2012; 49:255-261.
8. Almeida KJ, de Oliveira Filho MC, Lopes Nery PC, Guimaraes Silva JS, Campos Sousa RN. Zoophilia and Parkinson's disease. *Parkinsonism Relat Disord* 2013; 19:1167-1168.
9. Kafka MP, Hennen J. A DSM-IV Axis I comorbidity study of males (n=120) with paraphilias and paraphilia-related disorders. *Sexual Abuse: A Journal of Research And Treatment* 2002;14:349-366.
10. Mendhekar DN, Mehta R. Mania associated with multiple paraphilias. *Indian J Med Sci* 2006; 60:28-29.
11. Bhatia MS, Srivastava S, Sharma S. An uncommon case of zoophilia: A case report. *Med Sci Law* 2005;45:174-175.
12. Ward NG. Successful Lithium treatment of transvestism associated with manic depression. *J Nerv Ment Dis* 1975; 161:204-206.
13. Corretti G, Baldi I. Oxcarbamazepine reduces exhibitionistic urges and behaviors in a paraphilic patient. *Arch Sex Behav* 2010; 39:1025-1026.
14. Nelson E, Brusman L, Holcomb J, Soutullo C, Beckman D, Welge JA, et al. Divalproex sodium in sex offenders with bipolar disorders and comorbid paraphilias: an open retrospective study. *J Affective Disord* 2001; 64:249-255.
15. Mc Elroy S, Soutullo C, Taylor P, Nelson E, Beckman D, Strakowski S, et al. Psychiatric features of 36 persons convicted of sexual offenses. *J Clin Psychiatry* 1999; 60:414-420.
16. Solla P, Cannas A, Marrosu MG, Marrosu F. Dopaminergic-induced paraphilias associated with impulse control and related disorders in patients with Parkinson disease. *J Neurol* 2012; 259:2752-2754.
17. Raina G, Cersosimo MG, Micheli F. Zoophilia and impulse control disorder in a patient with Parkinson disease. *J Neurol* 2012;259:969-970.